

Markku Envall
PAPERIHAARNISKA

WSOY

Markku Envall
PAPERIHAARNISKA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© MARKKU ENVALL JA WSOY 2016
ISBN 978-951-0-41554-2
PAINETTU EU:SSA

I

Pientä koiraa taluttaa kaunis, isoa ruma nainen.

Sirous kaunistaa, isous vahvistaa.

Kun Tšehov kirjoitti novellin »Nainen ja sylikoira», hän tiesi, että ennen lukemistakin otsikko nostaa lukijan silmien eteen kauniin, ei ruman naisen kuvan.

Entinen matematiikan opettajani tulee kadulla vastaan. Kun kerron äidistäni, hän sanoo ajatelmansa vanhenemisesta: »Kun sille ei mahda mitään.»

Kokonainen lääketieteen haara, gerontologia, on pystytetty ottamaan selville, mitä mahdetaan. Vanha lehtori tiesi sitä enemmän: ei se mahda, se viivyyttää. Hänen lausettaan voi korjata vain tämän verran:

»Kun sille ei paljon mahda, eikä kauan.»

En ole ennustaja, mutta arvailen tapahtumien etenemistä. Jos osun oikeaan, tunnen että ymmärrän.

Tähänastisen tapahtumisen tietämiseen ei tarvita kuin muistia. Se varustaa jälkiviisauden, jolle tulosten väistämättömyys oli alun perin selvää.

Sivusta näkee enemmän. Siksi toisten asiat ennakoi paremmin kuin he itse ja tarkemmin kuin omansa.

Hätiköivä tekee ollakseen tehnyt. Tekemisen parempi syy on tekeminen.

Tehneen vaihtoehdot: tehdä lisää, tai pudota tyhjän päälle.

»Tee työtä vähän ja kauan.»

Tuomas Anhavan runosarjassa »Yleiset opit» liikaviisaat ovat nähneet viisaukirjallisuuden parodian. Käsitys vie harhaan: parhaat näistä opeista lentävät korkealla perinteisen viisauden yllä.

Työtä voi tehdä vähän, kun sitä tekee kauan. Ja kauan, kun vähän.

Kritiikkiä tarvitaan taiteen tason nostamiseksi. Itsekritiikkiä, ystäväkritiikkiä.

»Kritiikin ongelma on sen julkisuus» (Rabbe Enckell). Torille kokoontunut yleisö kuulee vain ruoskansivallukset; kiitokset menevät ohi kuin vesi hanhen selästä.

Julkikritiikki on jälkikritiikkiä. Teos on jo tullut, kun kritiikki vasta laahustaa paikalle murahtamaan vanhan poliisin kysymyksen: Mitäs täällä oikein puuhataan?

Ei ole muuta ikuista kuin aika.

Usko oksastaa siihen elämän.

Ikuisen symmetriset osat: aika jona et ollut, ja aika jona et enää ole.

Kolmas osa on sinun hetkesi, sillä kosketat ikuista.

Kun kirjallisuuden tutkija pukeutuu työasuunsa, pukuun ja solmioon, hän pukee ylleen normaaliuden, se on: norminmukaisuuden.

Siitä käsin hän katselee runoutta, jonka ydin on normipoikkeavuus.

Molempiin toimintoihin syyllistyneenä voin sanoa: luominen ei ole norminmukaista, luodun arvioiminen on.

Narsismin kaksoislogiikka

Toisissa on vähemmän tai he ovat väärää tai huonompaa laatua.

Jos he saavat tietää minun olevan tätä mieltä, kauan en heidän suosiossaan paistattele.

Saadakseni rauhan jatkaa uskossani, että olen enemmän ja parempaa, minun on saatava muut uskomaan, että pidän heitä vähintään itseni veroisina.

»Jumala, minä kiitan sinua, etten ole sellainen kuin muut ihmiset» (Luuk. 18:11).

Jeesus sepitti syntisen eli luonnollisen ihmisen rukouksen kaikkia aikoja varten. Se jatkui muiden ihmisten luettelolla: »rosvot, huijarit, huorintekijät».

Luettelot elävät ajassa ja päivittyvät aikaan.

Emme enää kiitä Jumalaa, kiitämme sattumaa, geenien tanssia. Siitä narsismin ajan versio:

»Onneksi en ole sellainen kuin muut ihmiset.»

Me lausumme kuorona:

»Onneksi emme ole sellaisia kuin muut ihmiset.»

Olemme yksilöitä, sana jota Raamattu ei tunne. Laji jakautuu jakamattomiin, individeihin. Heitä me olemme, toinen toistamme parempia, jokainen erikseen ja kaikki yhdessä.

Valitse asia jonka puolesta. Anna sen valita sinut.

Ja lähde maailmaan siinä uskossa, että voitat, ja ellet sinä niin asiiasi.

Ime voimaa siitä, että häviämällä edistäisit pahaa, jos asiiasi on hyvä. Ja lohtua siitä, että häviämälläkin saatat edistää hyvää, koska asiiasi voi olla paha sinun sitä näkemättä.

Maailma on draama. Kun katselet sitä, älä unohda että toimit siinä.

Jos olen tylsistynyt tai masentunut, parasta mitä voin tehdä on lähteä liikkeelle.

Keksin jonkin asian, palautan tyhjt pullot tai ostan varapaketin kaurahiutaleita. Minun ei tarvitse esittää, että minulla on asia, kun minulla on. Vailla asiaa en kestä, en olla joutava joutilas kotikadulla. Asiani antaa minulle selkärangan. Ei merkitse, mikä se on, vaan että se on. Sen varassa liikun, sen turvassa pääsen pääasiaan: katselemaan maailmaa. Se mitä näen, sen merkitykset, sysäävät ajatukset virtaamaan, muokkaavat minua, uudeksi.

Orava on asettunut syömään ulkopöydässä myytäviä mansikoita. Elintarvikehygienian määräykset ovat kumoutuneet. Lintuja pelottamaan on päivänvarjoon asetettu tuulessa liehuvia suikaleita. Orava ei niistä piittaa, se on hypellyt paikalle maata pitkin. Sillä on se ruokarauha, jonka sisätiloihin poistunut myyjä on sille jättänyt.

Tuttu äiti ajelee katumaasturilla yhden kaupan edestä toisen eteen. Mietin, hoitaako hän kuntoaan salilla vai pururadalla. Hän katselee eteensä, keskittyy asiaansa. Kadehdin häntä siitä, että toimitettava asia on hänen koko asiaansa.

Hän ei näe minua, jonka tuntee. Se antaa sitä paremman rauhan minun asialleni, joka on katsella ympärilleni.

Minkä tekee virassa, saa oikeutuksensa virasta, vaikka viran ulkopuolisia takeita tai perusteita ei olisi.

Papeissa käy kateeksi, että viran puolesta uskoville maailma antaa anteeksi heidän uskonsa viimeisenkin piirron.

Ellei elämä ole katkennut ennen aikojaan, siinä tulee hetki, jona ensi kerran näkee, että elämän kaari, hahmo, kuvio alkaa olla valmis. Elämä on pääosin eletty; vaikka se jatkuisi vielä vuosikymmeniä, ne olisivat tyhjyyttä tai täytettä, enintään loppusilausta. Jos kuolisin nyt, elämäni näyttäytyisi kokonaisuutena, ei kesken katkenneena. Mitä tahansa vielä teenkin, kuviota en voi paljon muuttaa: sen määräävät teot on tehty. Suorittaminen antaa tilaa muiden palvelulle ja kokemusten siirrolle. Elämä menee armon ajalle. Jäljellä on taistelun laantumisen, pala palalta luopumisen aika.

Ei löytänyt, piilostaan, Jumalaa, jota tai jonka käden jälkeä on kaikki mitä on.

Parhaassa piilossa on se, joka on läsnä kaikkialla.

Jumalaan voi uskoa vain, jos ei häntä näe eikä kuule, tiedä eikä tunne.

Kun aika on käymässä loppuun, sitä on niin vähän, että etukäteen tämäkin kuva on valmiiksi ajateltava.

Kun tulen kalkkiviivoille, kun maalitolpat näkyvät, kun maalinauha hämöttää, kun voin sormin laskea jäljellä olevien askelten määrän,

kun mieleni viimeisenkin sopukan täyttää ajatus: tähän olen aina ollut matkalla, nyt tähän tulen, kohta katkaisen maalinauhan,

silloin ilon rinnalle ryntää varmuus: kaikki ne demonit, jotka eivät tähän hetkeen mennessä ole käyneet kimppuuni, ovat juuri nyt lopullisesti myöhästymässä, enää luokseni ehtimättä, koskaan saamatta kiinni sitä, joka on jo astumassa maaliviivan yli.

Ihminen on luotu rakastettavaksi, minkä ilmaisee se seismografinen herkkyys, jolla hän aistii ja joskus ilmaiseekin saamansa rakkauden vajaukset.

Jumala, monisynty, on myös rakkaus, sen ehtymätön lähde. Hänestä ja häneltä sen vajuusten täydennystä odotetaan.

Isä on hyvä lapselleen. Tiede korjaa: geenit ovat hyviä itselleen.

Jää kaksi vapauden aluetta, joille geenitieteellä ei ole pääsyä.

Kasvatti-isä on hyvä lapselleen.

Moni isä on paha lapselleen.

Juopot kerääntyvät juottoloihinsa. Kunnan ihmiset raportoivat toisilleen heidän valitsemiaan paikkoja ja aikoja.

Miten yhteisö kestäisi, elleivät juopot keskittyisi pitämään yllä kunnollisten ylemmyyttä.

Kuoleman kutsu kaikuu läpi elämän.

Vastausta saa miettiä, läpi elämän.

Se on kutsu, jota ei peruuteta, vastaamattomalta. Se on voimassa, aina. Sen kuulee joka päivä, jokainen joka kuuntelee. Vastausta ei tarvitse kiirehtiä, kenenkään.

Tyttäreni kysyi aamulla: »Miten sinä voit, isä?»

Olin herännyt painajaiseen, olin ravistellut pois kolo-tukset ja jäykkyydet, olin koonnut toivoni sirpaleet. Joten vastasin: »Hyvin, kiitos.»

En voi rangaista tosiasioilla niin myötätuntoista lasta. En pane häntä kantamaan taakkojani. Minä kannan hänen taakkojaan.

Jos hän kuolinvuoteeni vierellä kysyisi: »Miten sinä kuolet, isä?», vastaisin: »Hyvin, kiitos.» Ja niin minä kuolenkin, koko ajan. Hänelle elän, häneltä kuolen.

On kaksi tapaa tehdä tilaa uudelle. Toinen on tehdä vanha pois eli loppuun. Toinen on päättää, ettei tee sitä, koskaan.

Jälkimmäinen menetelmä on heikompi, päätöksen voi perua. Edellisen veroinen se olisi vain, jos aiheet ja suunnitelmat voisi heittää taivaan tuuliin tai upottaa meren syvyyksiin.

»Minulta menee mielenterveys.»

Termi on arkistunut, kaikkien huulille ehtinyt sana. Se on alkuaan kehon terveydestä johdettu metafora. Perustana ovat uskomukset, että ihmisen osat ovat ruumis ja mieli ja että kumpaakin koskee samankaltainen vikaanmenon mahdollisuus.

Mielenterveyden arvioinnin voi jättää erikoislääkäreille, jotka on siihen koulutettu. Vaikka olisivat puoskareita lääkärin takissa, yrittävät kuitenkin vaikeaa tai mahdotonta. Se on tehtävä, jonka tekijöille on annettava paljon anteeksi.

Jos aistien ja järjen vastaiset uskomukset varustaa organisoitu maailmanuskonto, ne eivät ole mielenterveyden häiriöitä. Mitä pienempi kultti, sitä suurempi hulluus. Seinähullu on se, jolla on ikiomat luonnon ja järjen ylittävät uskomukset.

Millainen mieli katsotaan normaaliksi, sen määräävät aikakausi, yhteiskunta ja kulttuuri, nämä suuret, ja vähemmässä mitassa ammatit ja instituutiot.

Neuvostopsykiatria teki tästä lopulliset johtopäätökset. Yhteiskunnalla oli ideologia, jonka se ilmoitti kansalaisilleen. Jotka ajattelivat toisella tavalla, niitä hoidettiin psykiatrisissa sairaaloissa.

Väitin häntä työhulluksi, joka ottaa loppuunpalamisen riskin. Hän vastasi: »Enhän minä ole työhullu.»

Englanninkielinen termi *workaholic* osuu tyyppiin tarkemmin. Se selittää senkin, miksi oireistoon kuuluu tilan kieltäminen: »Minäkö, enhän toki.»

Altistu uudelle.

Altistu sattumalle.

Altistu vanhalle. Se on uutta, jos et tunne sitä.

Siinä on uutta sillekin, joka luulee sen tuntevansa.

Altistu, älä alistu.

Voit ajaa takaa vain sitä, joka pakenee.

Voit taistella vain sitä vastaan, joka taistelee sinua vastaan.

Ellei hän tee niin, toimintasi ei ole taistelua vaan terroria.

Miten epätarkasti näenkin ajatukseni, silti tarkemmin kuin kukaan muu.

Jumalan tarvitsen persoonaksi, joka näkee minun ajatukseni minua tarkemmin.

Kun toinen tavoittaa ajatukseni, ilmaisee sen siepanneensa, ottaneensa kopin minun itseilmaisultani, yksinäisyyden kipuni kaikkoaa ja antaa tilaa ilon leimahdukselle.

Nälkä kurnii, jano kuivaa. Tarvon hämärässä metsässä syvässä lumihangessa. Minulle sanottiin, että lähellä on kaupunki ja sinne johtaa aurattu tie.

Hanki minulla jo on, en etsi kaupunkia, etsin tietä.

Teoria minulla jo on, en etsi päämäärää, etsin keinoa.

Epäjärjestys hermostuttaa, järjestys rauhoittaa.

Kotoisesta sekasotkusta vapautumiseen on kaksi tietä. Joko panen näkökentän satakunta hujan hajan heitettyä tavaraa paikoilleen, tai alan lukea kirjaa: katsella suorakulmioita, joilla on tasamäärä tasamittaisia vesivaa'an suoriarivejä.

Jotkut tulevat tietämään homoutensa vain yhden rakastumisen kautta. Ellei hän, oikea mies tai nainen, olisi osunut tielle, he olisivat pysyneet vuorenvarmoina rikkumattomasta heteroudestaan.

Matalalta lähti, oppi pitämään puolensa, raivasi nousevan uran.

Toinen laskeutui korkealta, sovitellen ja sovittautuen, ansiottomia etuoikeuksiaan sovittaen.

Epätoivo ei johdu syystä. Se hakee syynsä.

Syyksi tulleen olemassaoloa ei voi kieltää, siltä on kieltävä syyn status.

Epätoivo on tottumus, josta kasvaa tarve. Syyn puutteessa se tuottaa itse syynsä.

Siitä ei muuta vapautusta ole, kuin niiden tuotannon lakkauttaminen.

Seniiliys kiihottaa halua seurata aikaa. Ei vanha historiasta putoa, siellä hän on jo. Nykyisyydestä hän putoaa, ellei herkeämättä opiskele sen jatkuvaa muutosta.

Totuus ei pala tulesakaan, mutta mielipide, uskojensa joukkototuus, tottelee aikaa kuin orja ruoskijaansa.

Suomen kulttuuriväki juhli romaania *Hytti nro 6* ja sen kirjoittajaa vuonna 2011. Sen päähenkilö on *homo sovjeticus*, mies jonka elämä pyörii viinan ja seksin ympärillä. Jos kirja olisi ilmestynyt neljä vuosikymmentä aikaisemmin, Rosa Liksom olisi oksennettu ulos joukosta. Siihen olisi riittänyt yksi sana: neuvostovastainen. Se oli kuolemansynti, sille ei ollut sovittua.

Kun esitin tämän arvion kirjallisuusoppineelle, hän vastasi: »Totta kai.» Se on: Totta kai ajat ovat erilaisia. Se oli hänelle saman tapainen latteus kuin ylä- ja alamäkien vaihtelu maantiellä.

Me olimme samat ihmiset ja persoonat. Meillä oli pitkälle kiteytynyt arvo- ja katsomusmaailmamme. Meillä oli osapuulleen samat tiedot tärkeimmistä asioista. Silti me arvioimme niitä aivan eri tavalla silloin ja nyt. Oppinut ei suostunut näkemään tässä mitään ihmettelyn aihetta. Hän ei nähnyt arvoitusta siinä, missä se on. Hänellä oli järkkymätön lapsenusko Jumalaan nimeltä Aika.

Päivien loppupäässä tulee kiusaus kysyä, kuinka elämä meni. Viisaampaa saattaa olla sitä kysymättä.

Meni kuinka? Se ei ole vastattavissa vailla lisäkysymystä: Mihin verrattuna? Ei toisten elämään vaan siihen, kuinka oma olisi voinut mennä.

Vastaus tähän kysymykseen on kiinnikkeetön ja päätymätön.

Miten meni, siihen oli syynsä. Siihen, mitä tein, siihen, mitä minulle. Miestä väkevämmät heittivät miestä kuin tuulenpuuskat koivunlehteä.

Olisi voinut mennä toisin, jos olisi ollut toiset syyt.

Viisaampaa kuin kysyä, miten meni, on kiittää siitä, miten meni.

»Venäjän kaksi turvaa ovat ydinaseet ja ortodoksinen kirkko» (Putin). Hyvin ne tukevatkin toisiaan.

Lausunnon rautainen praksis: toinen estää miehittämästä venäläistä maata, toinen venäläistä sielua.

»Näiden kirjojen lukemisesta nautin», mainosti kirjailija kustantamonsa kirjoja.

Lukeminen voi olla takana, menossa tai edessä. Ver-

billä »nautin» on kolme tempusta: imperfekti, preesens ja futuuri.

Lukija voi valita omansa tai itselleen sopivan yhdistelmän.

Mieli muuttuu, antaa muuttua. Sen muuttumattomuus on kavala ansio.

Voi saada viisautta, mutta ei iloa siitä, että liian tarkasti muistaa, mitä on joskus ajatellut.

Vuosikymmeniä sitten uskoin ja opetin, että oikea puhe kirjasta vaatii sen tietämistä, mitä muut ovat siitä sanoneet. Nyt en halua sitä tietää, pelkäänkin sen kuulla. Jo takakansi voi fraaseillaan kivittää hahmottumistaan odottavan kuvan. Kirja on kohde, minä havainnoiija; tämä on intiimi suhde, johon en halua tunkeilijoita ja tirkistelijöitä.

Muistosta heittyy raskas epäily nuoruuteni koko lukukyvyyn ylle. Saatoinko lainkaan kohdata kirjaa, jos olin ahkerasti opiskellut, miten muut olivat sen kohdanneet.

Tyylittömästi kirjoitetusta tekstistä jää laimeita ja haihtuvia muistikuvia. Kirjallinen ote, sanomisen taito: ensin ne kuvittavat tarinan lukijan mieleen, sitten säilövät sen hänen muistiinsa.

Vähän surullista, sillä kalvokka asiaproosakin voi ajatukselliselta sisällöltään olla niin kiehtovaa, että ansaitsisi jättää lukijaan pysyvämät jäljet.

Joulukuuset ovat ainoa myyntiartikkeli, joita voi kasapäin jättää illaksi, yöksi ja aamuksi yleiselle paikalle vartioimatta ja silti vailla varkauden pelkoa.

Todistaako tämä, että meillä on jokin pakanallis-kristillinen pyhyden taju ja tunto?

Ei ihan, mutta sinne päin. Jouluyönä, hyvin syöneinä ja juoneina, me katselemme joulukuustamme ja ajattelemme Jumalan ja ihmisten rakkautta toisiaan kohtaan. Niin jakautuneita ja paatuneita emme ole, ettei näitä tunnelmia särkisi tietomme, että katselemme varastettua joulukuusta.

Presidentti Niinistöltä kysyttiin radiossa mielikirjaa. *Tuntematon sotilas*, hän vastasi. Keskustelin valinnasta ystäväni kanssa. Arvelin, että presidentti pyrki sillä(kin) toiselle kaudelle. Pidin valintaa ylivarmistavan latteana. Ystäväni puolusti presidenttiä: mielikirjan ilmoittamisessa on mukana suositusta, soveltuvuutta kuulijoille. Minä väitin että lukija on yksin eli kaksin kirjansa kanssa; mielikirja tarkoittaa kirjaa, josta eniten on pitänyt ja pitää yksin eli lukiessaan. Mielikirja on tästä tilanteesta lähetetty tiedonanto, vastaajalla on vastuu ilmoituksensa totuudellisuudesta. Ystäväni oli eri mieltä: ilmoitetusta mielikirjasta esittää toiveen ja ottaa vastuun, että jotkut sen lukevat.

Samassa muistin, miten äärimmillen olin toteuttanut oppini, kun vastasin lehden kysymykseen minulle tärkeästä kristillisestä kirjasta: *Päättävä epätieteellinen jälkikirjoitus*. Ystäväni oli oikeassa: minkäänlaista vastuuta en ollut ottanut niistä viattomista, jotka vastaukseni vietteleminä olivat saattaneet sekoittaa päänsä.

Kolmella tavalla vaikutat lapseesi. Ensinnäkin geeneilläsi, vaikka et saa niitä valita, edes tietää, miten valikoituu se puolikas, jonka hän sinulta saa. Toiseksi: pelkällä olemisellä ja

elämisellä: olet hänen ensimmäisen ympäristönsä tärkeä osa, hänen olosuhteensa, ihmisen malli ja esikuva. Kolmanneksi vaikutat kasvattamalla: neuvomalla, opettamalla, vaatimalla.

Geenit ovat kohtalo, sen yksi osa. Etteivät kaksi muuta toimisi vain käänteisesti, tarvitaan niiden hienosäätöä. Vaikutat varmimmin vaikuttamalla vähän ja epäsuorasti. Jos yrität vaikuttaa hartiavoimin, saat esiin vain reaktion, vastavaikutuksen.

Minun ja kuolleen tärkeimmät erot: minulla on vaikutusta ympäristöön ja ympäristöllä minuun. Sitä voimakkaammin tunnen eläväni, mitä laajemmalle ja vahvempina vaikutukseni ulottuvat. Pienellä ihmisellä tarkoitetaan sitä, jolla ne ovat heikkoja ja lyhyitä, suurella sitä jolla vahvoja ja pitkiä. Ja ympäristö, ulkomaailma, ensin tekee minut, sitten muokkaa minua. Ellei valmiimmaksi niin kaltaisemmakseen. Ruumiiseen ympäristö ei vaikuta kuin mädättämällä.

Odottelin tuntikausia koneeni lähtöä Heathrow'n kentällä. Oli aikaa seurata, miten kaksi rynnäkkökivääriä rinnoksillaan kantavaa vartijaa käveli hallia pitkin poikin. Oli aikaa kuvitella, mitä tapahtuisi, jos yrittäisin väkivaltaista hyökkäystä. Todennäköisesti minut ammuttaisiin siihen paikkaan.

Suomen kouluampumisia seuraavissa keskusteluissa ällistyyttä se lammasmainen lauhkeus, jolla uhriksi joutuvan yhteisön suojattomuutta pidetään luonnollisena. Mieliopide, että sen tulisi puolustautua aseellisesti, niin kuin valtiot tekevät, voidaan esittää, mutta sitä ei oteta harkittavaksi.

Uhriluku pienenisi, jos ammunnan aloittanut heti eliminoidaisiin, se on: ammuttaisiin.

Korrekti politiikka tähtää aseiden saatavuuden rajoittamiseen, mikä on hidas ja tehoton tie. Yhdysvaltojen ja Suomen tapaiset yhteiskunnat ovat niin asekylläisiä, että aseeseen saa käsiinsä jokainen, joka sitä todella haluaa.

Voitaisiin järjestää eräänlainen turvallisuusvakuutus. Jokaisessa koulussa koulutettaisiin kaksi opettajaa ampujiksi ja heille taattaisiin salamannopea pääsy kouluun varastoituihin toimintavalmiisiin aseisiin.

Mutta varustelu johtaa vastavarusteluun, varustelukilpaan. Jos tällainen järjestelmä tulisi tiedoksi, hyökkääjä ampuisi koulun pihalla leikkiviä lapsia liikkuvasta autosta tai metsän tai katon suojasta.

Ihmisten välisen käyttäytymisen kattavin avainkäsite on vastavuoroisuus.

Se on refleksiivinen suhde: mitä A tekee B:lle, sitä B A:lle.

Mutta sillä on myös harvemmin huomattu, transitiivinen muunnos. Kun A tekee B:lle jotain, B saattaa miltei saman tien kierrättää lähestymisen, tehdä C:lle jotain kauan hautomaansa. Ikään kuin vastaukseksi. Tai vetääkseen A:lle vertoja. C saa lahjan A:n takia, jonka harvoin tuntee ja jonka teon vielä harvemmin tietää. Toiminta kiertää joukossa kuin raha taloudessa, raaka-aineet tuotannossa, veri elimistössä. Kierron pysäyttävä, joka ottaa mutta ei anna, sabotoi koko yhteisöä.

Jokin kiinnitys todellisuuteen on kaikella sanotulla. Tarina nousee siivilleen, mutta maasta. Mitä fiktio onkin, niin aina myös *fiktioitua* todellisuutta. Sitä verbiä meillä ei ole, meillä on *sepittää*. Arkikielessä se tarkoittaa palturin puhumista. Fiktioida on eri asia: tyylitellä, hahmotella, häivyttää esikuva, silata se toisaalta otetuilla yksityiskohdilla. Tämän tekee jo jutun kertoja, kuinka sitten ei kertomuksen kirjoittaja.

Nuoruuden ja usein keski-ikänsäkin etuihin kuuluu tapa tai kyky nukkua nousemiseen saakka, nousta heti herättyään.

*Kumppani on itsetuntemuksen koulu.
Minkä itsestäsi tiedät, sen opit hänen
peilistään ja kaiustaan.*

*Yhteisö on peilisali, näkemästäsi
koostat kuvasi.*

Ei tiedä yksin elävä, kuka hän on.

*Ei vältty kasvamasta sudeksi, joka
susien kanssa kasvaa.*

Paperihaarniska on Markku Envallin neljäs fragmenttikokoelma. Hän on julkaissut pitkän uransa aikana myös aforismeja, esseitä, kuunnelmia, tutkimuskirjallisuutta, runokokoelman ja romaanin. Hän on voittanut muun muassa Finlandia- ja Samuli Paronen -palkinnon.

PÄÄLLYS MARTTI RUOKONEN

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789510 415542

84.2

ISBN 978-951-0-41554-2

